

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут медичної інженерії
Кафедра фізичного виховання та спорту

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ**

з дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АДАПТИВНОГО СПОРТУ»

Спеціальність:

А7 Фізична культура і спорт

Освітні програми:

«Фізична культура і спорт»

Рівень вищої освіти:

другий (магістерський)

Затверджено на засіданні
кафедри фізичного виховання та спорту
Протокол № 2 від 30.09.2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Навчально-науковий інститут медичної інженерії

Кафедра фізичного виховання та спорту

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ**

з дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АДАПТИВНОГО СПОРТУ»

Спеціальність:

А7 Фізична культура і спорт

Освітні програми:

«Фізична культура і спорт»

Рівень вищої освіти:

другий (магістерський)

Затверджено на засіданні
кафедри фізичного виховання та спорту
Протокол № 2 від 30.09.2025 р.

Одеса 2025

Методичні вказівки для самостійної підготовки здобувачів з дисципліни «Організація і методика адаптивного спорту» для студентів ОП «Фізична культура і спорт» (2025) для другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності Фізична культура і спорт / Уклад.: Беседа В. В. – Одеса: НУ «Одеська політехніка», 2025. – 11 с.

Пояснювальна записка :

Мета вивчення дисципліни – «Основи адаптивного фізичного виховання» є обов'язковою навчальною дисципліною професійної підготовки. Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, необхідних для фізкультурно-оздоровчої роботи з особами, що мають стійкі порушення здоров'я.

Практичне значення та використання отриманих знань полягає в умінні розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає: здатність здійснювати організаційну роботу в сфері адаптивного фізичного виховання у закладах освіти, здатність освоювати та вдосконалювати рухові уміння і навички з різних видів рухової активності та підтримувати загальний рівень фізичної активності і здоров'я дітей з різними видами захворювань.

1. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК6. Здатність розробляти проекти та управляти ними. ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень.

СК2. Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту.

СК3. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН4. Створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурного та економічного контексту.

ПРН9. Вміти розвивати педагогічну думку, актуальні дидактичні технології, застосовувати методи педагогічного контролю та самоконтролю.

ПРН12. Знати біологічні, соціальні, психологічні, духовні чинники, що обумовлюють значущість професії фахівця в галузі фізичного виховання та спорту.

ПРН16. Знати закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей у різних видах рухової активності.

ПРН17. Вміти використовувати різноманітні ефективні форми, прийоми й методи навчання.

ПРН20. Вміти організувати роботу з фізичної культури, в тому числі й дистанційну, самостійну, позакласну та позашкільну.

ПРН23. Вміти використовувати види рухових активностей для занять оздоровчою фізичною культурою; вести здоровий спосіб життя.

ПРН24. Знати основні принципи та методи організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

2. ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ТЕМ , ЯКІ МОЖУТЬ ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АДАПТИВНОГО СПОРТУ»

1. Загальна характеристика адаптивного фізичного виховання.
2. Принципи і функції адаптивного фізичного виховання.
3. Форми організації, засоби і методи адаптивного фізичного виховання.
4. Основні закономірності розвитку фізичних здібностей в адаптивному фізичному вихованні.
5. Адаптивне фізичне виховання осіб з порушенням слуху.

6. Адаптивне фізичне виховання для осіб з порушенням зору.
7. Адаптивне фізичне виховання при порушеннях опорно-рухового апарату.
8. Адаптивне фізичне виховання при порушеннях інтелектуального розвитку.
9. Контроль в адаптивному фізичному вихованні.
10. Характеристика змісту занять з адаптивного фізичного виховання.
11. Навчання рухових дій та розвиток фізичних якостей осіб, які займаються адаптивним спортом.
12. Класифікація спортсменів в адаптивному спорті.
13. Паралімпійський спорт.
14. Дефлімпійський спорт.
15. Ігри Спеціальних Олімпіад.

3. ПРИКЛАД ОПИСУ СТРУКТУРИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Навчально-науковий інститут медичної інженерії
Кафедра фізичного виховання та спорту

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: А7 Фізична культура і спорт

Освітня програма: «Фізична культура» (2025)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ **ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АДАПТИВНОГО** **СПОРТУ»**

»

№ ...

1. Теоретична частина (60 балів)

1. Проаналізуйте види дитячих церебральних (спастичних) паралічей (ДЦП). (30 балів)
2. Охарактеризуйте причини інвалідності хворих при вадах опорно- рухового апарату. (30 балів)

2. Практична частина (40 балів)

1. Підберіть методи дослідження фізичних якостей АФВ. (40 балів)

Затверджено на засіданні кафедри фізичного виховання та спорту

30.09.2025 р., пр. № 2

4.ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ АРКУША ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ БІЛЕТУ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет Одеська політехніка”
Навчально-науковий інститут медичної інженерії
Кафедра фізичного виховання та спорту

ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ БІЛЕТУ № (номер білету)*

ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АДАПТИВНОГО СПОРТУ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: А7 Фізична культура і спорт

Група (шифр групи)

Здобувач (прізвище, ім'я. Здобувач їх вписує після отримання бланку відповіді)*

1. Відповіді на теоретичну частину

...

2. Відповіді на практичну частину

...

.....

Здобувач	(підпис)*	(прізвище та ініціали)*		
Дата		Голова ЕК	(прізвище та ініціали)*	(підпис)*
		Члени комісії	(прізвище та ініціали)*	(підпис)*
			(прізвище та ініціали)*	(підпис)*
		Секретар	(прізвище та ініціали)*	(підпис)*

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

1. Система оцінювання рівня навчальних досягнень ґрунтується на принципах ЄКТС. Екзамен оцінюється максимально в 100 балів. Він проводиться за білетами в усній формі і передбачає відповіді на 2 запитання теоретичної частини і виконання 1 завдання практичної частини.

2. Якість виконання теоретичної частини визначається правильністю відповіді на запитання білету. Правильна відповідь на кожне теоретичне питання оцінюється у 30 балів (разом 60 балів):

30 балів – відповідь повна, аргументована; здобувач вищої освіти знає основні теоретичні положення в галузі фізичної культури; здатний виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формує висновки і узагальнення, вільно оперує фактами та відомостями.

25 балів – відповідь повна але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації.

20 балів – відповідь має неточності, помилки, недостатньо аргументована; здобувач вищої освіти має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого і формулювання висновків.

15 балів – відповідь поверхова (без аргументації та обґрунтування). Здобувач вищої освіти припускає суттєві неточності, помилки; безсистемне відділення випадкових ознак вивченого.

10 балів – здобувач вищої освіти фрагментарно володіє навчальним матеріалом, допускає при цьому суттєві неточності, грубі помилки.

0 балів – здобувач вищої освіти не оволодів теоретичним матеріалом, не розібрався в запропонованій ситуації, не зміг обґрунтувати пропозиції щодо її вирішення.

Оцінка за теоретичне завдання може бути знижена на: 5 балів – за кожен недолік або помилку, яку здобувач вищої освіти здатний виправити самостійно; 10 балів – за кожную негрубу помилку без спроби виправити її самостійно; 15 балів – за кожную грубу помилку, яка демонструє невміння орієнтуватися в здобутих знаннях.

За бездоганне виконання завдання практичної частини здобувач вищої освіти отримує 40 балів.

Завдання практичної частини вважається виконаним бездоганно, якщо при його виконанні отримано правильний результат, який викладений обґрунтовано, послідовно і логічно.

Оцінка за практичне завдання може бути знижена на: 1 бал – за кожен недолік; 2 бали – за кожную негрубу помилку, недотримання фахової термінології; 3 бали – за кожную грубу помилку, яка спотворює логіку виконання, впливає на кінцевий результат виконання практичного завдання. Максимальна сума балів за виконання завдань практичної частини становить 40.

3. Після перевірки робіт оцінка оголошується в той же день. Позитивно складене випробування оцінюється за шкалою від 60 до 100 балів. Якщо сума балів за відповіді на запитання білету менша за 60 балів або здобувач здав чистий аркуш відповідей, – робота не атестується, а екзамен вважається не складеним. У тих випадках, коли складання атестаційних екзаменів не відповідає вимогам рівня атестації, екзаменаційна комісія приймає рішення про те, що здобувач є неатестованим, що відзначається у протоколі засідання комісії. Якщо здобувач не з'явився на засідання державної комісії для складання екзаменів, то в відомості відзначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання комісії. Здобувачі, які не атестовані у затверджений для них термін і не склали атестаційний екзамен, мають право на повторну атестацію в наступний термін роботи атестаційної комісії на засадах, визначених «Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення здобувачів вищої освіти». Результати складання атестаційного екзамену оцінюються за національною («відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно»), 100-бальною та ЄКТС шкалами. Всі оцінки заносяться у додаток до диплому.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складенні екзамену приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії. При однаковій кількості голосів голос голови комісії є вирішальним.

6. РЕГЛАМЕНТ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ

Атестація здобувачів освіти у формі екзамену здійснюється за розкладом, затвердженим наказом ректора. Здійсненню атестації за кожною формою передують консультації. Графік консультацій затверджується завідувачем випускової кафедри. Форми проведення атестації здобувачів освіти визначаються освітньою програмою згідно зі стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю. Здобувач освіти має своєчасно прибути на атестацію або попередити завідувача випускової кафедри або керівника кваліфікаційної роботи про неможливість присутності на атестації із зазначенням причин. Якщо здобувач освіти не з'явився з поважних причин, що підтверджується відповідними документами, йому рішенням директора навчально-наукового інституту призначається інший термін атестації у межах строків роботи ЕК. Якщо здобувач освіти не з'явився без поважних причин, у протоколі та у відомості зазначається, що він не атестований у зв'язку з неявкою на засідання ЕК. Здобувач освіти, який не пройшов атестацію у межах строків роботи ЕК, відраховується з Університету за невиконання індивідуального навчального плану (така особа надалі може бути поновлена на навчання у загальному порядку). Повторне складання (перескладання) екзаменів або підвищення оцінки не допускається. Атестація здобувачів освіти, які не мають можливості фізично бути присутніми в Університеті у строки її проведення через природні катаклізми, карантинні заходи, запровадження воєнного стану, інші форс-мажорні обставини або вмотивовані випадки, зокрема участь у програмах академічної мобільності чи наявність особливих освітніх потреб, може здійснюватися із використанням дистанційних технологій. У разі виявлення фактів порушення здобувачем освіти принципів академічної доброчесності, рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

7 ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА УМОВИ ДОПУСКУ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Фізкультурно-спортивна реабілітація».

Умовою допуску до екзамену є подання усіх необхідних документів до визначеного терміну (залікової книжки, відомостей про проходження практик тощо).

Відсутність здобувача на екзамені відповідає оцінці «0».

Під час екзамену здійснювати телефонні дзвінки забороняється.

Заборонено використання будь-яких підручників, посібників, конспектів лекцій, шпаргалок під час проходження атестаційного екзамену.

Дозволені засоби: чернетки (чисті аркуші паперу, які надаються екзаменаційною комісією); офіційно затверджені довідкові матеріали (формули, нормативні документи, словники тощо), якщо їх використання передбачене програмою; заздалегідь узгоджені методичні посібники або підручники. Технічні засоби: калькулятори (не програмовані та без доступу до Інтернету); персональні комп'ютери або ноутбуки, якщо це передбачено форматом екзамену (наприклад, для виконання практичних завдань або тестування). У такому випадку повинен бути обмежений доступ до Інтернету чи інших зовнішніх джерел.

8. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ АПЕЛЯЦІЙ

У разі незгоди з оцінкою, виставленою екзаменаційною комісією за результатами атестації, здобувач освіти має право подати апеляцію. Апеляція подається до відповідної інститутської комісії з етики та врегулювання конфліктів не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів атестації. Апеляція розглядається в строки та згідно з процедурою, визначеними у «Положенні про

академічну доброчесність та етику академічних відносин». Інститутська комісія з етики та врегулювання конфліктів не розглядає питання щодо змісту й структури екзаменаційних білетів, екзаменаційних завдань, затверджених положень або методичних рекомендацій щодо проведення атестації здобувачів освіти. Засідання інститутської комісії з етики та врегулювання конфліктів проводиться за обов'язкової участі всіх її членів. За рішенням комісії на її засідання можуть бути запрошені голова та члени відповідної екзаменаційної комісії, а також інші причетні особи. За бажанням у засіданні комісії може брати участь здобувач освіти, який подав апеляцію. Рішення інститутської комісії оформлюється протоколом, який підписують голова та всі члени комісії. У разі встановлення комісією процедурних порушень, що вплинули на результати оцінювання, за рішенням ректора відповідне рішення екзаменаційної комісії може бути скасоване, а її повторне засідання – призначене в присутності представників інститутської комісії з етики та врегулювання конфліктів.

Орієнтовний список джерел

1. Беседа В. В. Корекція фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку з психомоторними порушеннями. Вінниця : ТВОРИ, 2022. 476 с.
2. Беседа В. В. Масажна гімнастика при порушеннях моторики дітей: науково-методичний посібник. Одеса : НУ «Одеська політехніка», 2023. 162 с.
3. Беседа В. В. Диференційоване застосування «масаажної гімнастики» у дітей дошкільного віку: Нав.-метод. посібник для студ. вищих нав. закладів / В. В. Беседа. – Одеса: Акваторія, 2013. – 138 с.
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів : [підруч. для ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Ю. А. Бріскін. – К., Олімп. література. – 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6.
5. Бріскін Ю.А. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади: навчальний посібник. – Львів: —Ахілл, 2003. – 128 с.
6. Гончаренко Є. Особливості фізичного розвитку спортсменів 17– 19 років з відхиленнями розумового розвитку / Євген Гончаренко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2009. – №2. – С.17–20
7. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». К., Документ 3808-XII, чинний, поточна редакція. Редакція від 03.09.2023, підстава - 3272-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
- 8.
9. Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року. – [Електронний <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/21580>. ресурс]. – Режим доступа: 41. Національна стратегія оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здоров'я нації». – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.president.gov.ua/documents/422016-19772>
10. Лучко О. Р., Довженко С. С. Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології: конспект лекції. – Харків: УкрДУЗТ, 2020. – 56 с.
11. Маляр Е. І. Методичні основи адаптивного спорту: Методичні рекомендації / Е. І. Маляр, Н. С. Маляр. – Тернопіль, ЗУНУ: 2022. – 32 с.
12. Основи внутрішньої медицини та фізичної реабілітації: підручник / М. І. Швед, С. М. Геряк, Л. П. Мартинюк [та ін.] ; ред. М. І. Швед. — Тернопіль : ТНМУ, «Укрмедкнига», 2021. — 412 с.
13. Основи фізичної реабілітації : навчальний посібник / Ю. В. Карпукхіна ; МОНУ, Херсонський державний ун-т. — стереотип. — Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. — 308 с.
14. Подгорна В.В.(2022). Теоретико-методичні аспекти досвіду фізичної підготовки осіб з інвалідністю. Сучасне суспільство: кол. моногр. Харків. С. 233- 253.
15. Трояновська М. М. (2018). Адаптивна фізична культура : навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання. Національний університет «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів, 104 с.
16. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: Нейрореабілітація. Підручник для студентів і лікарів / За заг. ред. В.М. Сокрута. – Слов'янськ: ТОВ «Видавництво “Друкарський двір”», 2020. – т. 2., 340 с.
17. Фізична реабілітація, спортивна медицина : конспект лекцій / укладач Н. В. Петренко. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 134 с.
18. International Olympic Committee Injury and Illness Epidemiology Consensus Group, Bahr R, Clarsen B, Derman W, Dvorak J, Emery CA, Finch CF, Häggglund M, Junge A, Kemp S, Khan KM. [International](#)

- Olympic Committee consensus statement: methods for recording and reporting of epidemiological data on injury and illness in sports 2020 (including the STROBE extension for sports injury and illness surveillance (STROBE-SIIS)). Orthopaedic journal of sports medicine. 2020 Feb 14;8(2):2325967120902908
19. Hamilton B, Alonso JM, Best TM. Time for a paradigm shift in the classification of muscle injuries. Journal of sport and health science. 2017 Sep 1;6(3):255-61.
 20. Gatt, I. Injury type and classification. Physioplus. Course. 2022
 21. Hamilton B, Pollock N, Reurink G, Vos RJ, Purdam C, Thorborg K. Muscle Injury Classification and Grading Systems. In Prevention and Rehabilitation of Hamstring Injuries 2020 (pp. 189-198). Springer, Cham.
 22. Mueller-Wohlfahrt HW, Haensel L, Mithoefer K, Ekstrand J, English B, McNally S, Orchard J, van Dijk CN, Kerkhoffs GM, Schamasch P, Blottner D. Terminology and classification of muscle injuries in sport: the Munich consensus statement. British journal of sports medicine. 2013 Apr 1;47(6):342-50.
 23. Norris Health. Munich consensus on muscle injury in sport. Available from: <https://www.youtube.com/watch?v=PhCxzDEE6Vc> (last accessed 4/03/2022)
 24. Pollock N, James SL, Lee JC, Chakraverty R. British athletics muscle injury classification: a new grading system. British journal of sports medicine. 2014 Sep 1;48(18):1347-51.
 25. Macdonald B, McAleer S, Kelly S, Chakraverty R, Johnston M, Pollock N. Hamstring rehabilitation in elite track and field athletes: applying the British athletics muscle injury classification in clinical practice. British journal of sports medicine. 2019 Dec 1;53(23):1464-73.
 26. Chan O, Del Buono A, Best TM, Maffulli N. Acute muscle strain injuries: a proposed new classification system. Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy. 2012 Nov;20(11):2356-62.
 27. Chan O, Del Buono A, Best TM, Maffulli N. Acute muscle strain injuries: a proposed new classification system. Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy. 2012 Nov;20(11):2356-62.
 28. Valle X, Alentorn-Geli E, Tol JL, Hamilton B, Garrett WE, Pruna R, Til L, Gutierrez JA, Alomar X, Balius R, Malliaropoulos N. Muscle injuries in sports: a new evidence-informed and expert consensus-based classification with clinical application. Sports medicine. 2017 Jul;47(7):1241-53.
 29. Cohen S.B., Towers J.D., Zoga A., Irrgang J.J., Makda J., Deluca P.F. Hamstring injuries in professional football players: magnetic resonance imaging correlation with return to play. Sports Health. 2011;3:423-430
 30. Prakash A, Entwisle T, Schneider M, Brukner P, Connell D. Connective tissue injury in calf muscle tears and return to play: MRI correlation. British journal of sports medicine. 2018 Jul 1;52(14):929-33.
 31. Hamilton B, Valle X, Rodas G, Til L, Grive RP, Rincon JA, Tol JL. Classification and grading of muscle injuries: a narrative review. British journal of sports medicine. 2015 Mar 1;49(5):306-.
 32. Grassi A, Quaglia A, Canata GL, Zaffagnini S. An update on the grading of muscle injuries: a narrative review from clinical to comprehensive systems. Joints. 2016 Jan;4(01):039-46.
 33. SantAnna JP, de Almeida AM, Pedrinelli A, Hernandez AJ, Fernandes TL. Quality assessment of muscle injury classification in sports: a systematic literature review. Muscles, Ligaments & Tendons Journal (MLTJ). 2018 Apr 1;8(2).
 34. Aspetar. Workshops on Muscle Injuries by Bruce Hamilton – New Zealand. Available from: <https://www.youtube.com/watch?v=ja3hE3v2RZs> (last accessed 05/03/2022)
 35. Celliers A, Gebremariam F, Joubert G, Mweli T, Sayanvala H, Holtzhausen L. Clinically relevant magnetic resonance imaging (MRI) findings in elite swimmers' shoulders. SA Journal of Radiology. 2017;21(1).
 36. Rajeswaran G, Turner M, Gissane C, Healy JC. MRI findings in the lumbar spines of asymptomatic elite junior tennis players. Skeletal radiology. 2014 Jul;43(7):925-32.
 37. Bezuglov E, Khaitin V, Lazarev A, Brodskaja A, Lyubushkina A, Kubacheva K, Waśkiewicz Z, Petrov A, Maffulli N. Asymptomatic foot and ankle abnormalities in elite professional soccer players. Orthopaedic Journal of Sports Medicine. 2021 Jan 29;9(1):2325967120979994.

Додаткова література

38. Медична та соціальна реабілітація : навч.- метод. посіб. [для студентів та викладачів мед. (фарм.) закладів вищої освіти, закладів (фак.) післядиплом. освіти, інструкторів з лікув. фізкультури та

масажу, практикуючих мед. сестер] / С. С. Сапункова, Л. О. Піц, А. Ф. Гутніцька [та ін.]. – Київ : Медицина, 2018. – 278 с.

39. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії : [підручник / кол. авт.: Л. О. Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.] ; за заг. ред. Л.О.Вакуленко, В. В. Клапчука. – Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2018. – 372 с.

40. Фізична реабілітація при ендопротезуванні органів та суглобів: навчальний посібник [Електронний ресурс] : навч. посібник для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія»/ О.О. Глиняна, Ю.В. Копочинська, І. Ю. Худецький; КПП ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл 173 МБ). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 190 с.

Інформаційні ресурси

41. Осіпов В.М. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник (для студентів напряму підготовки 6.010203 «Здоров'я людини»). – Бердянськ: БДПУ, 2013. https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/583120/mod_resource/content/0/Osipov%20V.M%20Osnovy%20fizychnyi%20reabilitatsiyi.pdf

42. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина : Підручник для студентів і лікарів / За заг. ред. В.М.Сокрута. – Краматорськ: Каштан, 2019.

https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_sportmed/0.2._Navhalno_metodyhna_liter_metod_rec_PhR_SM/Fisyhna%2C%20reabilitaziyana%20sportmedyz.pdf